



Основи теорії мовної комунікації



Кафедра теорії,
практики та
перекладу
німецької мови

Реквізити кредитного модуля

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035 Філологія
Освітня програма	Германські мови та літератури (переклад включно), перша - німецька
Статус дисципліни	Вибірковий
Форма навчання	Очна (денна)
Рік підготовки, семестр	3 курс, осінній (п'ятий) семестр
Обсяг освітнього компонента	4 кредити (120 годин): 54 годин – практичні заняття, 66 годин – СРС;
Семестровий контроль/ контрольні заходи	залік
Розклад занять	http://rozklad.kpi.ua
Мова викладання	Українська
Інформація про керівника курсу / викладачів	кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри теорії, практики та перекладу німецької мови Дзикович Ольга Володимирівна https://ktppnm.kpi.ua/node/1458
Розміщення курсу	-

Програма кредитного модуля

1. Опис кредитного модуля, його мета, предмет вивчення та результати навчання

Кредитний модуль стосується основ комунікативістики, тому є невід'ємним елементом становлення компетентного перекладача не лише як посередника мов, але й в якості комунікатора. Знання про особливості функціонування законів комунікації в іншомовному середовищі та специфіку використання комунікативних кодів допомагають краще засвоїти принципи застосування мови у міжкультурному діалозі.

Метою вивчення кредитного модуля є навчитись:

- користуватися загальними знаннями та положеннями комунікативної лінгвістики при вивченні іноземної мови, перекладацької діяльності та повсякденного спілкування;
- усвідомлювати та практично застосувати правила побудови різних видів текстів, забезпечити породження цілісного тексту з використанням різних засобів смислового та формального зв'язків з огляду на прагматику мови та мовлення;
- розуміти сутність впливу тексту оригіналу на його споживачів, вибору засобів, необхідних для реалізації комунікативно-прагматичної мети висловлювання;
- використовувати знання про різні типи стратегій, як одного зі способів одержання, збереження і використання інформації, необхідної для розв'язання комунікативних професійно орієнтованих завдань.

- вільно, гнучко й ефективно використовувати мову, що вивчається, в усній та письмовій формі для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя;
- організовувати міжкультурну комунікацію, аналізуючи мовні явища на соціолінгвістичному, лінгвокультурологічному та порівняльно-типологічному рівнях;
- реалізовувати свої права і обов'язки у суспільстві, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, а також зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області;
- бути критичним і самокритичним, учитися й оволодівати сучасними знаннями, шукати та аналізувати інформацію з різних джерел, працювати в команді та автономно;
- спілкуватися державною та іноземними мовами.

Предметом дисципліни є концептуальний апарат комунікативних теорій різних лінгвістичних шкіл.

Після засвоєння кредитного модуля студенти мають продемонструвати певні **програмні результати навчання**. Вони зможуть:

1. Розуміти основні принципи побудови комунікативного акту
2. Добирати необхідну інформацію з різних джерел, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.
3. Усвідомлювати особливості функціонування та стратифікації різних мов, вірно пояснюючи мовне явище в перекладі, орієнтуючись на комунікативну ситуацію в цілому та на комунікативну роль кожного окремого учасника.
4. Здійснювати мовний та комунікативний аналіз текстів різних стилів і жанрів.
5. Володіти різними видами комунікативних стратегій, тактик, лінгвістичних методів та прийомів для здійснення ефективної комунікативної та перекладацької діяльності, обґрунтовуючи оптимальний варіант добору комунікативних елементів.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни

Кредитний модуль «Основи теорії мовної комунікації» є вибіркоvim освітнім компонентом та вивчається на 3-му курсі навчання. Передумовами вивчення цього кредитного модуля є оволодіння основами теорії мовознавства. Вивчення дисципліни «Основи теорії мовної комунікації» стане фундаментом для оволодіння такого вибіркового освітнього компоненту, як «Лінгвокраїнознавство німецькомовних країн».

Бажане володіння іноземною мовою на рівні A2+ за Загальноєвропейськими Рекомендаціями з мовної освіти (<http://www.univ.kiev.ua/ru/resources/tests4>) для встановлення міжкультурних комунікативних відмінностей.

3. Зміст дисципліни

Розділ 1. Теорія комунікації як основа комунікативної лінгвістики

Тема 1.1. Комунікація як міждисциплінарний феномен: генезис, сутність, визначення та ознаки

Тема 1.2. Функції, типи, форми і моделі комунікації

Тема 1.3. Місце і роль комунікаторів, комунікантів і аудиторії у комунікативному процесі

Розділ 2. Комунікативна лінгвістика як напрям мовознавства

Тема 2.1. Основні питання комунікативної лінгвістики

Тема 2.2. Базові категорії комунікативної лінгвістики

Розділ 3. Прагмалінгвістика – сучасний напрям мовознавства

Тема 3.1. Визначення і завдання прагмалінгвістики

Тема 3.2. Поняттєвий апарат прагмалінгвістики. Комунікативні стратегії і тактики

Тема 3.3. Масова комунікація та пропаганда

Тема 3.4. Маніпуляція в комунікації

Розділ 4. Вербальна та невербальна комунікація

Тема 4.1 Невербальна комунікація як компонент спілкування

Тема 4.2. Вербальна та невербальна комунікація у сукупності

Тема 4.3. Невербальні особливості міжкультурної комунікації

Розділ 5. Міжкультурна комунікація

Тема 5.1. Вплив національно-культурних чинників на процес спілкування

Тема 5.2. Аспекти мовного коду в міжкультурній комунікації

Тема 5.3. Національно-культурна специфіка мовного етикету. Комунікативні табу.

4. Навчальні матеріали та ресурси

Базова література:

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. — К., 2004.
2. Дзикович О.В. Комунікативно-прагматичні аспекти мовлення: конспект лекцій для студентів факультету лінгвістики. Київ, 2015.
3. Косенко Ю. В. Основи теорії мовної комунікації. – Навчальний посібник. – Суми: СДУ, 2011.
4. Почепцов Г. Г. Теорія комунікації. — К., 1999.

Додаткова література:

1. Burkart, Roland: Kommunikationswissenschaft. Grundlagen und Problemfelder. Umriss einer interdisziplinären Sozialwissenschaft. 4. durchges. Aufl. München 2001.
2. Delhees, Karl H.: Soziale Kommunikation. Psychologische Grundlagen für das Miteinander in der modernen Gesellschaft. Opladen 1994.
3. Faßler, Manfred: Was ist Kommunikation? München: UTB 1997.
4. Habermas, Jürgen: Theorie d. kommunikativen Handelns. 2. Bde. Frankfurt/M. 1981.
5. Krallmann, Dieter; Ziemann, Andreas: Grundkurs Kommunikationswissenschaft mit einem Hypertextprogramm im Internet. München: UTB 2001.
6. Maletzke, Gerhard: Kommunikationswissenschaft im Überblick. Grundlagen, Probleme, Perspektiven. Wiesbaden 1998.
7. Schulz von Thun, Friedemann: Miteinander Reden. Störungen und Klärungen. Allgemeine Psychologie der Kommunikation. Bd. 1: Störungen und Klärungen. Bd. 2: Stile, Werte und Persönlichkeits-entwicklung. Reinbek 1981.
8. Watzlawick, Paul u.a.: Menschliche Kommunikation. Formen, Störungen, Paradoxien. Bern 1969.

Інтернет-джерела:

1. http://document.kdu.edu.ua/info_zab/061_123.pdf
2. <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/12406>
3. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/9431>
4. <http://socium.ge/downloads/komunikaciisteoria/pochepcov%20teoria%20komunikacii.pdf>

Навчальний контент

5. Методика опанування дисципліни

Навчання здійснюється на основі студентоцентрованого підходу та стратегії взаємодії викладача і студента з метою засвоєння студентами матеріалу та формуванню у них відповідних компетентностей.

Під час навчання застосовуються метакогнітивні, когнітивні та соціально-афективні стратегії.

Ці стратегії в залежності від особливостей навчально-пізнавальної діяльності студентів реалізуються через:

- пояснювально-ілюстративний (інформаційно-рецептивний) метод: викладач організовує сприйняття з подальшим усвідомленням студентами інформації, а студенти здійснюють сприйняття (рецепцію), осмислення і запам'ятовування її;
- репродуктивний метод: викладач дає завдання, у процесі виконання якого студенти здобувають уміння застосовувати знання за зразком;
- метод проблемного виконання: викладач формулює проблему і вирішує її, студенти стежать за ходом творчого пошуку (студентам подається своєрідний еталон творчого мислення);
- частково-пошуковий (евристичний) метод: викладач формулює проблему, поетапне вирішення якої здійснюють студенти під його керівництвом (при цьому відбувається поєднання репродуктивної та творчої діяльності студентів);
- дослідницько-мотиваційний метод: викладач ставить перед студентами проблему, і ті вирішують її самостійно, висуваючи ідеї, перевіряючи їх, підбираючи для цього необхідні джерела інформації, прилади, матеріали тощо.

В залежності від походження інформації і мети використовуються різноманітні форми навчання: робота в парах, робота в групах, самостійна робота, робота перед аудиторією тощо.

Усі методи і форми навчання мають на меті стимулювати пізнавальну діяльність студентів, їхню активність на заняттях, самостійність, креативність, що є визначальними факторами мотивації здобувачів до вивчення дисципліни «Основи теорії мовної комунікації».

На заняттях застосовується інноваційна тенденція до посилення комунікативної спрямованості навчального процесу спілкування. Комунікативний підхід орієнтований на організацію процесу навчання, адекватного процесу реального спілкування завдяки моделюванню основних закономірностей мовленнєвого спілкування, а саме:

- діяльнісний характер мовленнєвого спілкування, що втілюється в комунікативній поведінці викладача як учасника процесу спілкування та навчання і в комунікативно вмотивованій, активній поведінці студента як суб'єкта спілкування та навчання;
- предметність процесу комунікації, яка має бути змодельована обмеженим, але точно визначеним набором предметів обговорення;
- ситуації спілкування, що моделюються, як найтипівіші варіанти стосунків студентів між собою;
- мовленнєві засоби, які забезпечують процес спілкування та навчання в різних ситуаціях.

Для ефективної комунікації з метою розуміння структури та змісту дисципліни, кращого засвоєння матеріалу та інноваційної форми контролю використовуються такі інструменти комунікації, як електронна пошта, Telegram та Viber, електронний кампус, за допомогою яких:

- спрощується розміщення та обмін навчальним матеріалом;
- здійснюється надання зворотного зв'язку студентам стосовно навчальних завдань та змісту дисципліни;
- оцінюються навчальні завдання студентів у швидший спосіб;
- ведеться облік виконання студентами плану дисципліни, графіку виконання навчальних завдань та оцінювання студентів.

Під час дистанційного навчання задля повноцінної взаємодії зі студентами та для ефективного вирішення навчальних завдань використовуються сучасні інформаційно-комунікаційні та мережеві платформи (Zoom, Google-meet, Google-class, Sikorsky distance learning platform тощо).

6. Зміст дисципліни, розподіл навчального часу на практичні заняття та самостійну роботу

Тиждень	Зміст заняття	Аудиторні години	Рекомендований час на СРС
1.	<p>Заняття 1. Знайомство зі студентами, пояснення основних завдань освітнього компонента. Інтерактивні завдання. СРС: Закріплення матеріалу. Література: [2]</p>	2	2
2.	<p>Розділ 1. Теорія комунікації як основа комунікативної лінгвістики Заняття 2. Усне опитування Тема 1.1. Комунікація як міждисциплінарний феномен: генезис, сутність, визначення та ознаки. СРС: Закріплення матеріалу. Підготовка до усного опитування Література: [2]</p>	2	2
2.	<p>Розділ 1. Теорія комунікації як основа комунікативної лінгвістики Заняття 3. Усне опитування Тема 1.1. Комунікація як міждисциплінарний феномен: генезис, сутність, визначення та ознаки. СРС: Закріплення матеріалу. Підготовка до усного опитування. Література: [2]</p>	2	2
3.	<p>Розділ 1. Теорія комунікації як основа комунікативної лінгвістики Заняття 4. Усне опитування Тема 1.2. Функції, типи, форми і моделі комунікації СРС: Закріплення матеріалу. Підготовка до усного опитування. Література: [2]</p>	2	2
4.	<p>Розділ 1. Теорія комунікації як основа комунікативної лінгвістики Заняття 5. Усне опитування Тема 1.2. Функції, типи, форми і моделі комунікації СРС: Закріплення матеріалу. Підготовка до усного опитування. Література: [2]</p>	2	2
4	<p>Розділ 1. Теорія комунікації як основа комунікативної лінгвістики Заняття 6. Усне опитування</p>	2	2

	<p>Тема 1.3. Місце і роль комунікаторів, комунікантів і аудиторії у комунікативному процесі</p> <p>СРС:</p> <p>Закріплення матеріалу. Підготовка до усного опитування.</p> <p>Література: [2]</p>		
5.	<p>Розділ 1. Теорія комунікації як основа комунікативної лінгвістики</p> <p>Заняття 7.</p> <p>Усне опитування</p> <p>Тема 1.3. Місце і роль комунікаторів, комунікантів і аудиторії у комунікативному процесі</p> <p>СРС:</p> <p>Закріплення матеріалу. Підготовка до усного опитування.</p> <p>Література: [2]</p>	2	2
6.	<p>Розділ 2. Комунікативна лінгвістика як напрям мовознавства</p> <p>Заняття 8.</p> <p>Усне опитування</p> <p>Тема 2.1. Основні питання комунікативної лінгвістики</p> <p>СРС:</p> <p>Закріплення матеріалу. Підготовка до усного опитування.</p> <p>- Література: [1]</p>	2	2
6.	<p>Розділ 2. Комунікативна лінгвістика як напрям мовознавства</p> <p>Заняття 9.</p> <p>Усне опитування</p> <p>Тема 2.1. Основні питання комунікативної лінгвістики</p> <p>СРС:</p> <p>Закріплення матеріалу. Підготовка до усного опитування.</p> <p>- Література: [1]</p>	2	4
7.	<p>Розділ 2. Комунікативна лінгвістика як напрям мовознавства</p> <p>Заняття 10.</p> <p>Усне опитування</p> <p>Тема 2.2. Базові категорії комунікативної лінгвістики</p> <p>СРС:</p> <p>Закріплення матеріалу. Підготовка до усного опитування.</p> <p>Література: [1]</p>	2	2
8.	<p>Розділ 2. Комунікативна лінгвістика як напрям мовознавства</p> <p>Заняття 11.</p> <p>Усне опитування</p> <p>Тема 2.2. Базові категорії комунікативної лінгвістики</p> <p>СРС:</p> <p>Закріплення матеріалу. Підготовка до усного опитування.</p> <p>Література: [1]</p>	2	2
8.	<p>Розділ 3. Прагмалінгвістика – сучасний напрям мовознавства</p> <p>Заняття 12.</p> <p>Усне опитування</p> <p>Тема 3.1 Визначення і завдання прагмалінгвістики СРС:</p> <p>Закріплення матеріалу. Підготовка до усного опитування.</p> <p>Література: [1, 2, 3, 4]</p>	2	2
9.	<p>Розділ 3. Прагмалінгвістика – сучасний напрям мовознавства</p> <p>Заняття 13.</p> <p>Усне опитування</p> <p>Тема 3.1 Визначення і завдання прагмалінгвістики СРС:</p>	2	2

	Закріплення матеріалу. Підготовка до усного опитування. Література: [1, 2, 3, 4]		
10.	Розділ 3. Прагмалінгвістика – сучасний напрям мовознавства Заняття 14. Усне опитування Тема 3.2. Поняттєвий апарат прагмалінгвістики. СРС: Закріплення матеріалу. Підготовка до усного опитування. Література: [1, 2, 3, 4]	2	2
10.	Розділ 3. Прагмалінгвістика – сучасний напрям мовознавства Заняття 15. Усне опитування Тема 3.2. Комунікативні стратегії і тактики СРС: Закріплення матеріалу. Підготовка до усного опитування. - Література: [1, 2, 3, 4]	2	2
11.	Розділ 3. Прагмалінгвістика – сучасний напрям мовознавства Заняття 16. Усне опитування Тема 3.2. Комунікативні стратегії і тактики СРС: Закріплення матеріалу. Підготовка до усного опитування. Література: [1, 2, 3, 4]	2	2
12.	Розділ 3. Прагмалінгвістика – сучасний напрям мовознавства Заняття 17. Усне опитування Тема. 3.3. Масова комунікація та пропаганда СРС: Закріплення матеріалу. Підготовка до усного опитування. Література: [4]	2	2
12.	Розділ 3. Прагмалінгвістика – сучасний напрям мовознавства Заняття 18. Усне опитування Тема. 3.4. Маніпуляція в комунікації СРС: Закріплення матеріалу. Підготовка до усного опитування. Література: [4]	2	2
13.	Розділ 4. Вербальна та невербальна комунікація Заняття 19. Усне опитування Тема 4.1 Невербальна комунікація як компонент спілкування СРС: Закріплення матеріалу. Підготовка до усного опитування. Література: [1]	2	2
14.	Розділ 4. Вербальна та невербальна комунікація Заняття 20. Усне опитування Тема 4.1 Невербальна комунікація як компонент спілкування СРС: Закріплення матеріалу. Підготовка до усного опитування. Література: [1]	2	4

14.	Розділ 4. Вербальна та невербальна комунікація Заняття 21. Усне опитування Тема 4.3 Невербальні особливості міжкультурної комунікації СРС: Закріплення матеріалу. Підготовка до усного опитування. Література: [1]	2	2
15.	Розділ 5. Міжкультурна комунікація Заняття 22. Усне опитування Тема 5.1 Вплив національно-культурних чинників на процес спілкування СРС: Закріплення матеріалу. Підготовка до усного опитування. Література: [1]	2	2
16.	Розділ 5. Міжкультурна комунікація Заняття 23. Усне опитування Тема 5.2 Аспекти мовного коду в міжкультурній комунікації СРС: Закріплення матеріалу. Підготовка до усного опитування. Література: [1]	2	2
16.	Розділ 5. Міжкультурна комунікація Заняття 24. Усне опитування Тема 5.3 Національно-культурна специфіка мовного етикету. Комунікативні табу. СРС: Закріплення матеріалу. Підготовка до усного опитування. Література: [1]	2	4
17.	Заняття 25. Усне опитування Тренування з моделювання різних комунікативних ситуацій СРС: повторення всього матеріалу Література: [1, 2, 3, 4]	2	6
18.	Заняття 26. Усне опитування Узагальнююче заняття, повторення. Додаткові завдання на підвищення рейтингу СРС: Закріплення матеріалу. Підготовка до ЗКР.	2	6
18.	Заняття 27. Залік.	2	0
	Загальна кількість годин	54	66

7. Самостійна робота студентів

Дисципліна передбачає такі види самостійної роботи: підготовка до практичних занять, усних опитувань і заліку. Час, відведений на кожен з цих видів самостійної роботи, вказаний у п. 6.

8. Політика дисципліни

Відвідування занять

Система оцінювання орієнтована на отримання балів за усні відповіді на заняттях та активну участь в інтерактивних завданнях під час аудиторних годин, тому невідвідування пар суттєво знижує рейтинг студента.

Кожен студент має право відпрацювати пропущені з поважної причини (лікарняний, мобільність тощо) заняття за рахунок самостійної роботи. Детальніше за посиланням: http://osvita.kpi.ua/sites/default/files/downloads/Pol_potocnyi_kalendar_semestr_kontrol.pdf.

Академічна доброчесність

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (<https://kpi.ua/code>), а також у Положенні про систему запобігання академічному плагіату в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/node/47>).

Процедура оскарження результатів контрольних заходів

Студенти мають можливість підняти будь-яке питання, яке стосується процедури контрольних заходів та очікувати, що воно буде розглянуто згідно із наперед визначеними процедурами.

Здобувачі мають право оскаржити результати контрольних заходів, але обов'язково із наведенням аргументованого пояснення, з яким критерієм оцінювання вони не погоджуються. З положенням про апеляції в КПІ ім. Ігоря Сікорського можна ознайомитися за покликанням: <https://osvita.kpi.ua/node/182>.

Інклюзивне навчання

Дисципліна «Основи теорії мовної комунікації» може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами.

9. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Розрахунки значень вагових балів з контрольного заходу

Усне опитування:

За семестр передбачено 25 усних опитувань за попереднім навчальним матеріалом.

Оскільки інших видів контролю не передбачено, то розрахунок проводимо за формулою:

$$100:25=4$$

Ваговий бал за опитування = 4.

Рейтинг студента(-ки) з дисципліни складається з балів, що він/вона отримує за:

№ з/п	Контрольний захід	%	Ваговий бал	Кіл-ть	Всього
1.	Усні опитування	100%	4	25	100
	Всього				100

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ

Критерії нарахування балів:

Усне опитування

- «відмінно», повне розкриття теми, наведення прикладів, власні роздуми – **4 бала**;
- «добре», частково правильна відповідь, наведення прикладів – **3,5-3.0- бали**;

- «задовільно», частково правильна відповідь, відсутність прикладів та власних роздумів – **2.5 бала**;
- «незадовільно», відсутність відповіді – **0 балів**.

КАЛЕНДАРНИЙ КОНТРОЛЬ

№ атестації	Термін атестації	Умови отримання атестації
Перша атестація	8-ий тиждень	Поточний рейтинг не менше 22 балів (50% від максимально можливого поточного рейтингу)
Друга атестація	15-ий тиждень	Поточний рейтинг не менше 40 балів (50% від максимально можливого поточного рейтингу)

СЕМЕСТРОВА АТЕСТАЦІЯ СТУДЕНТІВ

До заліку допускаються всі студенти незалежно від початкового рейтингу.

Для отримання заліку з дисципліни «автоматом» потрібно мати рейтинг не менш, ніж 60 балів. Студенти, які наприкінці семестру мають рейтинг менше 60 балів, а також ті, хто хоче підвищити оцінку у системі ECTS, виконують залікову контрольну роботу, і ця рейтингова оцінка є остаточною. Контрольне завдання цієї роботи складається з 100 запитань, що приблизно відповідають наповненню усних опитувань та стосуються всіх тем всіх розділів дисципліни. У разі написання залікової контрольної роботи на оцінку, нижчу за отриману автоматом, попередній рейтинг з дисципліни скасовується і до залікової відомості заноситься сума балів за залікову контрольну роботу («жорстка» PCO).

Питання залікової контрольної роботи оцінюються у 100 балів максимум і містить 100 тестових запитань, за правильну відповідь на кожне з яких студент отримує 1 бал. Таким чином, студент повинен дати відповідь мінімум на 60 запитань для отримання «найнижчого автомат», набравши 60 балів.

Таблиця переведення рейтингових балів до оцінок за університетською шкалою

Бали	Оцінка за університетською шкалою
100 ... 95	Відмінно
94 ... 85	Дуже добре
84 ... 75	Добре
74 ... 65	Задовільно
64 ... 60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно

10. Додаткова інформація з дисципліни

Відповідно до Положення про визнання в КПІ ім. Ігоря Сікорського результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті здобувачі ВО мають можливість зарахувати результати

свого навчання в інших формах освіти (наприклад, сертифікати про проходження дистанційних чи онлайн-курсів за відповідною тематикою). Детальніше: <https://osvita.kpi.ua/node/179>.

Робочу програму дисципліни (силабус):

Розроблено

доценткою кафедри теорії, практики та перекладу німецької мови, канд. філол. наук, доценткою Дзикович Ольгою Володимирівною.

Ухвалено

кафедрою теорії, практики та перекладу німецької мови ФЛ (протокол _____)

Погоджено

Методичною комісією ФЛ (протокол _____)